

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

בס"ד

שם השיעור - קהלת - בין פרק א לפרק ג

שם המרצה - טפת הלפרין [tafathal@gmail.com]

מצג הפתיחה של קהלת - פרק א, א-יא:

(א) דברי קהלת בן דוד מלך בירושלם:

(ב) הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל:

(ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש:????

יתרון = תועלת, רווח, עודף, משמעות ('מה יוצא לי מזה')

(ד) דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת:

(ה) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זרח הוא שם:

(ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סבב הולך הרוח ועל סביבתיו שב הרוח:

(ז) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת:

(ח) כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר

לא תשבע עין לראות

ולא תמלא און משמע:

יתרון = מעלה, עדיפות, תוספת-חידוש

(ט) מה שיהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש:

(י) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעלמים אשר היה מלפננו:

יתרון = נותר, שארית, זכר.

(יא) אין זכרון לראשנים וגם לאחרינים שיהיו לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרינה: פ

(יב) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם:..... הניסוי מתחיל.....

תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה, ומפני מה לא גנוהו - מפני **שתחילתו דברי תורה** (????????) וסופו דברי תורה - דכתיב

+קהלת א+ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי רבי ינאי: תחת השמש הוא דאין לו, קודם

שמש - יש לו. דש"י מסכת שבת דף ל עמוד ב

קודם השמש - אם יעמול בתורה שקדמה לשמש - יש יתרון

דש"י קהלת פרק א

תחת השמש - תמורת התורה שהיא קרויה אור שנאמר (משלי ו) ותורה אור כל עמל שהוא מחליף בו את עסק התורה

מה שכר בו:

אבן עזרא קהלת פרק א

וענין תחת השמש הוא הזמן המתהפך כי השמש לבדו יוליד הזמן כי היום תלוי בשמש מעת זרחו ועד בואו..... כל

נמצא תחת השמש מורכב מארבעה מוסדים מהם יצאו ואליהם ישובו והם האש והרוח הנח שהוא האויר והמי'

והארץ זכר ארבעתם....

תחומי ה"מחקר" על פי הפסוקים בקהלת פרקים א-ג:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

הנאה=הוללות	מעשה=עמל	חכמה
	<p>פרק א (יג) ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה על כל אשר נעשה תחת השמים הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו:</p> <p>(יד) ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח: (טו) מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות:</p>	<p>(זט) דברתי אני עם לבי לאמר אני הנה הגדלתי והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני על ירושלים ולבי ראה הרבה חכמה ודעת:</p>
<p>(זי).....הוללות ושכלות ?דעתי שגם זה הוא רעיון רוח:</p> <p>פרק ב: (א) אמרתי אני בלבי לכה נא אנסכה בשמחה וראה בטוב והנה גם הוא הבל: (ב) לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה: (ג) תרתי בלבי למשוד בין את בשרי.....</p>		<p>(זי) ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת.....</p> <p>(יח) כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב:</p>
<p>...ולבי נהג בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר אראה אי זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם:</p>		
	<p>(ד) הגדלתי מעשי בנתי לי בתיים נטעתי לי כרמים: (ה) עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי: (ו) עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח עצים: (ז) קניתי עבדים ושפחות ובני בית היה לי גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם: (ח) כנסתי לי גם כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות: (ט) וגדלתי והוספתי מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי: (י) וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא מנעתי את לבי מכל שמחה כי לבי שמח מכל עמלי וזה היה חלקי מכל עמלי: (יא) ופניתי אני בכל מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש: (יב) ופניתי אני לראות חכמה והוללות וסכלות כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשהו:</p>	

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

	<p>ה ח ר פ ה : (ז) וְשָׂנֵאתִי אֶת הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֵׂה שֶׁנַּעֲשֵׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כִּי הִלַּל הִבֵּל וְרַעוּת רִיחַ: (יח) וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עֹמֵל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ שֶׁאֲנִיחֲנוּ לְאָדָם שִׁיחִיהָ אַחֲרָי: (יט) וּמִי יוֹדֵעַ הַחֶכֶם יִהְיֶה אֹרְכָל וַיִּשְׁלַט בְּכָל עֲמָלִי שֶׁעֲמַלְתִּי וְשִׁחַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ גַּם זֶה הִבֵּל:</p> <p>ה ח ר פ ה נ ו ס פ ת : (כ) וְסִבּוֹתַי אֲנִי לִיאֵשׁ אֶת לְבִי עַל כָּל הָעֵמֶל שֶׁעֲמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ: (כא) כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחֶכְמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עֹמֵל בּוֹ יִתְגַּנְּנוּ חֲלָקוֹ גַּם זֶה הִבֵּל וְרַעַה רַבָּה: (כב) כִּי מָה הוּא לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן לְבוֹ שֶׁהוּא עֹמֵל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ: (כג) כִּי כָל יָמָיו מִכְּאֲבִים וְכַעַס עֲנִינּוֹ גַם בְּלִילָה לֹא שָׁכַב לְבוֹ גַּם זֶה הִבֵּל הוּא:</p>	<p>(יג) וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׂיֵשׁ יִתְרוֹן לְחֶכְמָה מִן הַסְּכָלוּת כִּי־תִרְוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ: (יד) הַחֶכֶם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַסְּכִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וַיִּדְעֵתִי גַם אֲנִי שֶׁמִּקְרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת כָּל־אִם: (טו) וְאִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי כִּמְקָרָה הַסְּכִיל גַּם אֲנִי יִקְרָנִי וְלָמָּה חֶכְמַתִּי אֲנִי אֲזִי יוֹתֵר וְדַבְרַתִּי בְּלִבִּי שֶׁגַּם זֶה הִבֵּל: (טז) כִּי אֵין זְכָרוֹן לְחֶכֶם עִם הַסְּכִיל לְעוֹלָם בְּשִׁבְבֵר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכַּח וְאִיךְ יָמוּת הַחֶכֶם עִם הַסְּכִיל:</p>
--	---	--

קול ירא-ה'

(כד) אֵין טוֹב בְּאָדָם שֶׁיֵּאֱכַל וְשִׁתָּה וְהִרְאָה אֶת נַפְשׁוֹ טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם זֶה רֵאִיתִי אֲנִי כִּי מִיד הָאֱלֹהִים הִיא:
(כה) כִּי מִי יֵאֱכַל וּמִי יִחַשׁוּ חוּץ מִמֶּנִּי:

(כו) כִּי לְאָדָם שְׁטוּב לִפְנֵי נֶתַן חֶכְמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה וְלַחֹטֵא נֶתַן עֵינָן לְאֶסּוּף וְלִכְנוּס לְתַת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַּם זֶה הִבֵּל וְרַעוּת רִיחַ: פֶּרֶק ג

(א) לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם: ס

וְעַת לְעִקּוֹר נְטוּעַ:	וְעַת לְטַעַת	וְעַת לְמוֹת	וְעַת לְלָדָת
וְעַת לְבִנּוֹת:	וְעַת לְפְרוּץ	וְעַת לְרְפוּא	(ג) עַת לְהִרְג
וְעַת רְקוּד:	וְעַת סְפוּד	וְעַת לְשִׁחּוֹק	(ד) עַת לְבִכּוֹת
וְעַת לְרַחֵק מִחֶבֶק:	וְעַת לְחִבּוֹק	וְעַת כְּנוּס אֲבָנִים	(ה) עַת לְהִשְׁלִיךְ אֲבָנִים
וְעַת לְהִשְׁלִיךְ:	וְעַת לְשִׁמּוֹר	וְעַת לְאֲבֹד	(ו) עַת לְבִקֵּשׁ
וְעַת לְדַבֵּר:	וְעַת לְחִשּׁוֹת	וְעַת לְתַפּוֹר	(ז) עַת לְקַרֹּעַ
וְעַת שְׁלוֹם: ס	וְעַת מִלְחָמָה	וְעַת לְשִׁנּוּא	(ח) עַת לְאָהֵב

(ט) מִה יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאֶשֶׁר הוּא עֹמֵל: ???????

(י) רֵאִיתִי אֶת הָעֵינָן אֲשֶׁר נֶתַן אֱלֹהִים לְבְנֵי הָאָדָם לְעִנּוֹת בּוֹ:

(יא) אֶת הַכֹּל עֲשֵׂה יָפֵה בַּעֲתוֹ גַּם אֶת הָעֵלֶם נֶתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים מֵרֵאשׁ וְעַד סוֹף:

(יב) יִדְעֵתִי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם לְשִׂמּוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו:

(יג) וְגַם כָּל הָאָדָם שֶׁיֵּאֱכַל וְשִׁתָּה וְרָאָה טוֹב בְּכָל עֲמָלוֹ מִתַּת אֱלֹהִים הִיא:

(יד) יִדְעֵתִי כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לְגַרֵעַ וְהָאֱלֹהִים עֲשֵׂה שִׁירָאוֹ מִלְּפָנָיו:

(טו) מִה שֶׁהִיָּה כְּבֹד הוּא וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת כְּבֹד הִיָּה וְהָאֱלֹהִים יִבְקֵשׁ אֶת נִרְדָּף:

(טז) וְעוֹד רֵאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הִרְשַׁע וּמְקוֹם הַצְּדָק שָׁמָּה הִרְשַׁע:

(יז) אִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי אֶת הַצְּדִיק וְאֶת הִרְשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי עַת לְכָל חֶפֶץ וְעַל כָּל הַמַּעֲשֵׂה שֵׁם:

(יח) אִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְתִּי בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֵם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהִמָּה הַמָּה לָהֶם:

(יט) כִּי מִקְרָה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהִמָּה וּמִקְרָה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֹּן מוֹת זֶה וְרִיחַ אֶחָד לְכָל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהִמָּה אֵין כִּי הַכֹּל הִבֵּל:

(כ) הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מְקוֹם אֶחָד הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפֶר:

(כא) מִי יוֹדֵעַ רִיחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֵלָה הִיא לְמַעְלָה וְרִיחַ הַבְּהִמָּה הִירְדָת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ:

(כב) וְרֵאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי הוּא חֲלָקוֹ כִּי מִי יִבְיָאֲנוּ לְרְאוֹת בְּמָה שִׁיחִיהָ אַחֲרָיו:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה